

Täysistunto

Maanantai 15.6.2026 klo 14.00—16.11

6. Muu asia: Valtioneuvoston asetus eräiden pakotteisiin liittyvien poikkeuslupien myöntämisen keskeyttämisestä

Muu asia M 1/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.03 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston asetusta, jolla keskeytetään eräiden pakotteisiin liittyvien poikkeuslupien myöntäminen. Asetus on selkeä ja määrätietoinen linjaus tilanteessa, jossa Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu. Asetuksen ydin on se, että Suomi ei enää myönnä poikkeuslupia EU:n Venäjään kohdistamien vientikieltojen kiertämiseen edes lääketieteellisiin tai farmaseutti-
siin tarkoituksiin silloin, kun kyse on pakotteiden piiriin kuuluvista tuotteista ja palveluis-
ta. Tämä ei ole yksinkertainen päätös, mutta se on välttämätön.

Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä viesti siitä, että emme etsi kiertoteitä vaan pidämme kiinni yhteisesti sovitusta pakotteista ja niiden tavoitteista. Pakotteet eivät ole vain talou-
dellinen keino, ne ovat osa laajempaa pyrkimystä vaikuttaa Venäjän toimintaan rauhan-
omaisesti ja kansainväliseen sopimusjärjestelmään luottaen sekä vähentää sen kykyä jat-
kaa hyökkäyssotaa. Ukrainan tukeminen edellyttää johdonmukaisuutta. Jokainen poikke-
us ja jokainen heikennys pakoterintamassa olisi signaali siitä, että paine Venäjää kohtaan
voi murtua. Siksi tämä asetus on tärkeä. Se vahvistaa yhteistä rintamaa ja lisää painetta.

Arvoisa puhemies! On tärkeää ymmärtää, että tässä ei ole kyse vain kaupasta tai tekni-
sistä luvuista. Tässä on kyse siitä, minkälaista maailmaa me haluamme puolustaa. Ukraina
käy tällä hetkellä taistelua paitsi omasta itsenäisyydestään myös kansainvälisen oikeuden,
demokratian ja Euroopan turvallisuuden puolesta. Kun Suomi pitää kiinni pakotteista ja ki-
ristää niiden sovittamista ja soveltamista, me olemme osa kansainvälistä tukea. Me osoi-
tamme, että emme hyväksy rajojen väkivaltaista muuttamista, Venäjän raakalaismaista toi-
mintaa emmekä siviilikohteisiin kohdistuvaa hävitystä. Ne eivät kuulu siihen turvalliseen
maailmaan, jota me Suomessa haluamme olla rakentamassa.

Arvoisa puhemies! Tämä asetus on konkreettinen teko Ukrainan tukemiseksi. Se vah-
vistaa pakotteiden vaikuttavuutta, estää niiden kiertämistä ja pitää Suomen tiukasti osana
Euroopan yhteistä linjaa. Siksi viesti on selkeä: Suomi seisoo Ukrainan rinnalla niin kauan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2026 vp

kuin on tarpeen. Me haluamme nähdä vapaan Ukrainan, vapaan Euroopan ja turvallisen tulevaisuuden. Slava Ukraini! — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten edustajakollega Hänninen totesi, tämä on ennen muuta turvallisuuskysymys, ja tämä on ihan sen ytimessä. Kuitenkin joudun itse toteamaan tässä — aika harvoin hallituspuolueiden rivistä tätä kuulee sanottavan, yleensä tämä on opposition toistama toteamus, ja taisimme sen tänäänkin jo aiemmassa asiakohdassa kuulla — että mielestäni tämä esitys on oikeansuuntainen mutta riittämätön. Tämä ei vie näitä pakotteita tarpeeksi pitkälle vaan jättää edelleen niiden ulkopuolelle tiettyjä tuotteita, mitä en itse voi ymmärtää.

Ulkoministeriö on siis valmistellut kansallisen asetuksen, jolla keskeytetään poikkeuslupien myöntäminen vientiin Suomesta Venäjälle. Tämä asetusta on nyt tänään meillä käsittelyssä ja etenee eduskunnassa sitten eteenpäin. Tämä päätös siis koskee joukkoa lääketieteellisiä ja farmaseuttisia tavaroita ja teknologiaa. Tuotteet ovat EU:n pakotteiden alaisia, mutta niiden vienti Venäjälle on ollut sallittua ulkoministeriön myöntämällä poikkeusluvalla. Perusteena ovat olleet lääketieteelliset ja farmaseuttiset syyt.

Katsoin tuossa vähän tämän asian taustoja: tämän liikkeelle panevana voimana on ollut se, että on käynyt ilmi ja ulkoministeriössä on vakavat epäilyt siitä, että näitä tuotteita on päätyntä myös väriin käsiin. On tullut tietoon, että lääketieteellisiä ja farmaseuttisia tuotteita on päätyntä jopa sotilaalliseen tarkoitukseen Venäjällä, ja tämän vuoksi on siis ryhdytty näihin toimenpiteisiin kansallisesti.

Toki itse toivoisin, että kyllä olisi syytä hoitaa ihan koko EU:nkin tasolla tällainen asia, miksi Euroopan unionista tällaista poikkeuslupakäytäntöä yleensäkin Venäjälle sallitaan. Muille kuin lääketieteellisille tavaroille voi tämänkin asetuksen jälkeen hakea poikkeuslupaa niin kutsutuista humanitäarisistä syyistä, jos EU:n pakoteasetuksen edellytykset täytyvät. Edellisten lisäksi on lääketieteellisiä ja farmaseuttisia tavaroita, jotka eivät ylipäätään ole EU:n pakotteiden alla. Näiden vientiin ei tällä hetkellä tarvitse edes erityistä lupaa.

Yleisradio oli selvittänyt näistä poikkeusluvista, mille niitä oli haettu. Vähän itse ihmetelin, kun tätä uutista luin, että aika monessa yrityksistä ei oikein edes kehdattu vastata, että kyllä meiltä tällaista kauppaa käydään. Vastaukset olivat aika ylimalkaisia, kun Yle selvitti hakijayhteisöjä.

Sitten esimerkiksi yksi näistä yrityksistä, joka voi edelleen tämän tiukennetun asetuksen jälkeen jatkaa kauppaa, on sairaalasänkyjä valmistava yritys, joka vie Venäjälle sairaalasänkyjä. No miksi ihmeessä Suomesta pitää sairaalasänkyjä Venäjälle viedä? Ei tällaisessa tilanteessa minun mielestäni mistään syytä. Ei ole meidän tehtävä käydä kauppaa Venäjän kanssa, on sitten kyse suklaasta, aseista, sängyistä, hirsirakennuksista tai mistään muusta. On parempi, että tämä kauppa on nyt niin kauan seis, kun Venäjää hallitsee diktaattori Vladimir Putin ja hänen Kremlin hallintonsa. Tämä osoittaa nyt vakavalla tavalla sitä, että erilaiset poikkeusluvut kuitenkin aiheuttavat sitä, että vuotoa tapahtuu koko ajan. Itse pitäisin tärkeänä, että tämä asetusta ja lainsäädäntö laajennettaisiin niin, että se koskee kaikkea vientiä Venäjälle.

Kyllä itse ihan hivenen ihmettelen sitäkin, että Eurooppaan päin vielä neljänkin vuoden jälkeen tulee sellaisia tuotteita, joita meidän täytyy Venäjältä tuoda. Bitumista me taisim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2026 vp

me päästä onneksi jo eroon. Olemme kehittäneet siihen omaa tuotantoamme ja pystyneet tekemään sen nyt huoltovarmuuden kannalta järkevällä tavalla. Olen varma, että näissä muissakin asioissa, kun vain olisi tahtoa, löytyy kyllä ratkaisuja. Mielestäni Suomen itärajan pitäisi olla kiinni ihmisiltä mutta myös tavaralta sataprosenttisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

15.12 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Pakotepolitiikan tiukentaminen on välttämätöntä, jotta Venäjä saadaan painostettua pois sen jatkuvasta aggressiosta länttä kohtaan. On aivan hirvittävä epäonnistuminen koko kansainväliseltä yhteisöltä, että Venäjä voi jatkaa hyökkäyssotaansa Ukrainassa jo viidettä vuotta, ja valitettavasti loppua ei näy.

Pakotepolitiikka ennen kaikkea Venäjän energiavientiä kohtaan on selvää. Mutta vapautta rakastavien länsimaiden täytyy pystyä tiukentamaan pakotepolitiikkaa paitsi suoraan Venäjää kohtaan myös Venäjän kanssa energiakauppaa käyviä kolmansia maita kohtaan, koska muuten nämä Venäjän sotakassaa täyttävät ja sen sotakonetta voitelevat öljytulot eivät lopu.

Edustaja Heinonen puhui hyvin siitä, että myös pienemmät kaupan virrat tulee tyrehdyttää. Ei ole mitään perustetta sille, että osaltamme olemme tukemassa venäläistä yhteiskuntaa edes sen arkitoinnoissa, koska valitettavasti niin kauan kuin venäläisten arjessa ei riittävässä määrin näy se, että heidän hallintonsa toimii täysin laittomalla tavalla, täysin piittaamatta mistään kansainvälisestä oikeudesta tai toisen kansakunnan itsemääräämisoikeudesta, Venäjän hallinto pystyy jatkamaan tätä laitonta toimintaansa. Siksi myös erilaisissa kuluttajatuotteissa tulee tätä pakotepolitiikkaa tiukentaa.

Arvoisa puhemies! Samalla täytyy todeta se, että Euroopan tulee myös päästä sellaiseen strategiseen autonomiaan, jossa emme missään nimessä ole nyt tai tulevaisuudessa riippuvaisia Venäjän erilaisista hyödykkeistä. Tällöin meidän tulee huolehtia siitä, että energiantuotantomme on riittävää. Meidän tulee huolehtia siitä, että ruoantuotantomme ja ruoan tuottamiseen tarvittavat tuotantopanokset, tässä tapauksessa varmaan ennen kaikkea lannoitteet, ovat omissa käsissämme.

Arvoisa puhemies! Ennen kaikkea se tietyllä tavalla kaikkein akuutein kysymys: Erilaiset teolliset arvoketjut, jotka ovat myös puolustusteollisuutemme pohja, lähtevät liikkeelle omista kaivannaisista. Tämän vuoksi kyllä myöskin Suomessa koko eduskunnan tulee kiinnittää huomiota siihen, että valtioneuvosto todella toteuttaa sen kaltaista politiikkaa, joka edistää kaivosalan investointeja Suomeen. Meillä on osaaminen ja teknologia mutta myöskin maailman tiukin ympäristölainsäädäntö, joiden puitteissa toteutettuina nämä investoinnit vain paitsi hyödyttävät omaa kansantalouttamme myöskin rakentavat pohjaa turvallisuudelle sitä kautta, että edistämme omaa ja maanosamme strategista autonomiaa. Elikkä tällä sektorilla Suomen tulee kyllä mennä voimakkaasti eteenpäin eikä olla riippuvainen Venäjän kaivannaisista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.15 Anne Kalmari kesk: Arvoisa puhemies! Enpä voisi enempää samaa mieltä olla edustaja Heinosen ja edustaja Autton kanssa siitä, että tämä pakotepäätös tai poikkeuksen purkaminen on oikea päätös, mutta soisin, että meillä EU:ssa yleisemmin mutta myös Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2026 vp

messa pystyttäisiin vielä tiukemmin pidättäytymään esimerkiksi... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Puhemies Jussi Halla-aho: Odotatteko aivan hetken, että saamme... — Nyt mikrofonin on päällä.

...soisin, että EU:ssa mutta myös Suomessa pystyttäisiin pidättäytymään venäläisestä energiasta vielä enemmän. Esimerkiksi on aivan outoa, kun miettii sitä asiaa syvemmin, että meillä olisi EU:n sisällä omia energiavaroja, esimerkiksi turve, mutta EU lähtökohtaisesti estää niitten käytön ja mieluummin mahdollistaa venäläisen fossiilisen polttoaineen hankinnan, polttoaineen, jonka varat käytetään Ukrainaa vastaan sotimiseen.

Lannoitteitten osalta on tehty poikkeuksia, ja näitä poikkeuksia on vähän väärinkin käytetty, mutta ennen kaikkea haluaisin tässä yhteydessä hallitukselle tehdä pyynnön. Nimitäin kun meidän lannoiterajamme, kadmiumrajamme siellä lannoitteissa, on niin korkea, niin nyt kun Venäjältä tuotavaa lannoitetta ei juurikaan onneksi Suomessa ole, niin meillä on käytännössä Yaralla monopoliasema sen takia, että aikoinaan Kemiralle tehtiin tällainen kadmiumpoikkeus. Sillä haluttiin suojata kotimaista, valtio-omistuksessa olevaa lannoiteteollisuutta. Nämä kadmiumrajat ovat paljon korkeammat kuin esimerkiksi Suomessa, ja niinpä tilanne on Suomessa muodostunut sellaiseksi, että viljelijän kannattaa ostaa Ruotsista Yaran tekemät lannoitteet ja maksaa rahti niistä. Hän saa silti lannoitteet halvemmalla. Jos tekisimme muutoksia näihin kadmiumrajoihin, vaikkapa vain ruotsalaiseen tasoon vertaisimme, emme edes eurooppalaiseen tasoon, niin meillä jonkun verran aukenisi markkinoita ja pystyisimme saamaan tänne kilpailua, ja näin viljelijöitten asema helpottuisi.

Jatkossa meidän on kyllä pystyttävä myös lannoitteitten osalta parempaan, koska Suomessa on kaksi ainoaa Euroopan fosforikaivosta, apatiittikaivosta. Toinen on Siilinjärvellä ja käytössä sillä Yaralla, ja toinen on Soklissa, ja se on tällä hetkellä valtion omistuksessa.

Samoin se suurin ongelma, mikä eurooppalaisittain meillä on vastassa, on se, että halvalla maakaasulla tuotettu ammoniumtyyppi virtaa Eurooppaan, ja se on lannoitteitten raaka-aine. Tätä ammoniakkia pystyttäisiin tekemään Fischer—Tropsch-menetelmällä, mutta se vie paljon energiaa, ja se on kalliimpaa kuin venäläinen lannoite, jolloin pitää olla luotto siihen, että sille olisi [Puhemies koputtaa] markkinoita. Toivon, että pystymme tulevaisuudessa investoimaan myös tähän sekä ennen kaikkea kierrätyslannoitteisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. —Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.19 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! En lähde laajentamaan tuonne lannoitepuolelle tai kaivospuolelle, mistä tässä äsken kuultiin asiantuntevat puheet, mutta totean vain sen, että tässä on kysymys asteittain tehtävästä pakotepolitiikan tiukentamisesta, ja käytännössä tällä valtioneuvoston asetuksella keskeytetään tiettyihin pakotteisiin liittyvien poikkeuslupien myöntäminen myös lääketieteen tuotteiden ja teknologioitten osalta. Tämä siis koskee Venäjä-pakotteita, muun muassa vuonna 2014 annettua neuvoston asetusta 833. Tämä näin lyhyesti.

Totean vain lopuksi sen, että näitä maanantai-istuntoja pitäisi olla enemmänkin. Tässä on saavutettu hyvää yksimielisyyttä niin matkakuluvähennyksen osalta, kotitalousvähen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2026 vp

nyksen osalta sekä sen osalta, miten myös maataloutta tulee tukea jatkossa. Toivotaan, että näitä maanantai-istuntoja saadaan jatkossakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua. Kyllä itse ajattelen niin, että näissäkin kysymyksissä tietyllä tavalla se pakko on toiminut hyvällä tavalla myös ratkaisujen löytäjänä. Ei Euroopassa olisi varmasti vuosikausiin esimerkiksi otettu tällaisia askelia irti fossiilisista polttoaineista ilman Venäjän raakalaismaista hyökkäyssotaa. En sano, että se oli hyvä, että näin tapahtui, mutta se on hyvä, että olemme Eurooppana irtaantuneet.

Itse asiassa varmasti Suomessakin moni ajattelee nyt niin, että osittain ehkä arvostelua-kin saaneet uusiutuvan energian hankkeet tai irtaantuminen fossiilisista ovat näyttäneet nyt huoltovarmuuskysymyksinä. Me olemme näissä kysymyksissä pärjänneet osaa Euroopan maista paremmin, kun emme ole olleet kytköksissä sillä intensiteetillä venäläiseen fossiiliseen polttoaineeseen kuin osa Euroopan maista on ollut. Tämä riippuvuusuhde on itse asiassa vaikeuttanut myös Ukrainan itsenäisyyden puolustussotaa, kun osa Euroopan maista on sitten omaa napaansa tuijottaen ja toki lämpimiä kotejaan ajatellen lähtenyt vastustamaan tiettyjä toimenpiteitä sen takia, että ovat tarvinneet fossiilista polttoainetta Venäjältä.

Tähän lannoitekysymykseen, jonka edustaja Kalmari nosti esille ja toi rehellisesti myös sen esille, että siellä on ollut myös omia haasteitaan: Uskoisin niin, että tässäkin kysymyksessä olisi hyvä laittaa jonkunlainen panos siihen, että lähdetään etsimään ratkaisuja yhdessä. On se sitten suomalainen ratkaisu, pohjoismainen ratkaisu tai Euroopan laajuinen ratkaisu, tärkeintä on se, että se ei ole ainakaan venäläinen ratkaisu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

15.22 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on pidetty tänään erittäin hyviä puheenvuoroja, kuten edustaja Vähämäki totesi. Olen ylpeä siitä, että Suomi tai Suomen eduskunta on seisonut niin vahvasti Ukrainan takana koko tämän käymän puolustustaistelun ajan, ja sitä on jatkettava niin kauan kuin on tarpeen. Täysin oikeudetonta ja laitonta hyökkäyssotaa Ukrainassa käyvän Venäjän suhteen on sitä vastoin harjoitettava äärimmäisen tiukkaa pakotepolitiikkaa, kuten tässä aiemmissa puheenvuoroissa erittäin hyvin tuotiin ilmi. Hallituksen esitys vie tässä asiassa täysin oikeaan suuntaan.

On käyty keskustelua muun muassa venäläisestä teknologiasta, sen hyödyntämisestä Suomessa. Voin kyllä itsekkin todeta, että jos joudumme turvautumaan venäläiseen teknologiaan, niin se kertoo kyllä valitettavaa kieltä oman osaamisemme tasosta. Kyllä meidän on tästä noustava huomattavasti korkeammalle tasolle. Se vaatii muun muassa huomattavasti suurempaa omavaraisuutta raaka-aineiden ja kaivosteollisuuden tuotteiden suhteen, mutta siihen suuntaan on tämän hallituskauden aikana jo vahvasti menty.

Nyt kun on viitteitä siitä, että Hormuzinsalmen kriisi on viimein ratkeamassa ja päätymässä, on kansainvälisen yhteisön keskitettävä voimansa rauhan saamiseksi Ukrainaan, tietenkin Ukrainan kannalta oikeudenmukaisin ehdoin. Siihen myös meidän hallituksemme tähtää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tämä esitys hallitukselta on pieni mutta kuitenkin hyvin merkittävä askel oikeaan suuntaan. Tässä asiassa meidän on varmistettava omalta osaltamme, että Venäjä joutuu taipumaan sodassa ja Ukrainaan saadaan rauha.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.